

atskilling forverrede kar.

Ved parlamentsvalget i juni 1992, vant høyreorienterte partier regjeringmakten. En koalisjon bestående av fire

demokrati ligger til grunn for et slikt syn. Også myndighetenes holdninger til miljøorganisasjonene gjenspeiler denne

nye fabrikk. Miljøvernerne har fem hovedargumenter å bygge motstanden på:

svarte triangel. Dessuten taper de Tsjekkia for en ikke-fornybar naturressurs i bytte for kortsiktig profit,

etter ligger på 2000 plasser, ikke flere arbeidsplasser av denne typen i nærområdet sitt.

Misvisende og uetterrettelig

Av førsteamanuensis Odd-Bjørn Fure

I en kronikk i BT 9.4 viste jeg at Frode Molvens innvendinger mot «Kampen mot glemnelsen» på helt sentrale områder fortegnet mine oppfatninger. I et svar (15.4) fastholder han likevel uavkortet disse elementære feillesninger i tillegg til å tilføye nye.

debatt

I sin kronikk hevdet han at samfunns-moral er avledet fra modeller og kilde-kritikk i min pamflett. I sitt svar supplerer han med at pamfletten bæres oppe av en oppfatning om at forskningsetikken kan og bør hindre moralsk innflytelse utenfra. Det er overhodet intet i pamfletten som kan gi grunnlag for en slik absurd oppfatning. Jeg har redegjort for min oppfatning i kronikken og ser intet behov for å kommentere Molvens misvisende utlegninger ytterligere. Han mener videre å formidle en vesentlig innsikt når han slår fast at kildekritikk ikke kan identifisere den moralske dimensjon ved fascisme. Dette er en elementær sannhet - så elementær at det ikke er tenkelig at noen er uenig.

Molven hevder at «En beskrivelse av et «sivilisasjonssammenbrudd» impliserer mer enn en ren faktabeskrivelse. Det er et normativt begrep ingen «fage-

tikk» kan etablere». Her blandes korte-ne. Det er ikke et normativt, men et kognitivt begrep. Begrepene sivilisasjonsforfall og sivilisasjonssammenbrudd refererer til faktiske livsbetingelser og livserfaringer. Under Weimar-republikken opererte terroristiske grupper både på venstre- og høyresiden. Statens rettsapparat ble mobilisert mot terroren fra venstre, men ga beskyttelse til den som utfoldet seg på høyresiden. Forvirringen av det statlige voldsmonopol representerte et sivilisasjonsforfall. Etter nazistenes maktovertakelse skjedde det en kvalitativ endring: selve staten ble terroristisk. Disse faktiske forhold endres ikke av vår moralske stillingstaken til dem. Når vi markerer avstand fra den terroristiske stat er det på basis av verdier vi forfekter både som forskere og samfunnsborgere. For alle empirisk orienterte historie- og samfunnsforskere står begreper som fanger inn endringer i livsbetingelser og livserfaring i sentrum. Det er nytteløst å prøve å argumentere for betydningen av slike begreper overfor en filosof av den virkelighetsblinde typen.

I følge Molven forutsetter min tenkning at «historikeren har en direkte og uproblematisk tilgang til virkeligheten». En langvarig erfaring, både som empirisk forsker og deltaker i debatter om historiefagets teoretiske grunnlagsproblemer, har gitt meg en tilstrekkelig overbevisning om at til-

gangen til fortidig virkelighet verken er direkte eller uproblematisk. Molvens utsagn rommer ingen opplysning om hva jeg faktisk mener og har hevdet på dette felt. Det er derimot ytterst opplysende om hans og hans filosofiske submiljøes fordommer mot historiefaget.

I min kronikk etablerte jeg et skille mellom å ta moralsk stilling til fascismen - noe alle samfunnsborgere har selvfølgelig forutsetninger for - og i dypeste forstand å forstå den historisk, noe som forutsetter forskning og forskningsbasert kunnskap. Molvens oppfatning er at det ikke er nødvendig med vitenskapelig kunnskap for å forstå fascismen. Det er tilstrekkelig med moralske holdninger og god dømmekraft. Det er ikke nødvendig å argumentere mot denne kunnskapsfientlige oppfatning.

I min kritikk av Hans Fredrik Dahl påviste jeg at han hadde en uforansvarlig omgang med dødstallene i Auschwitz. Som ledd i hans allmenne tilbøyelighet til å minimalisere det nazistiske sivilisasjonssammenbruddet hevdet han at fagfolk i en uspesifisert tidsperiode hadde redusert tallet på dreptede i gasskamrene fra 3 millioner til 800000. I underteksten ble det suggerert at tallet kunne komme til å synke ytterligere. Til dette hadde jeg to kommentarer (i pamfletten og i Dagbladet): Tallet på døds-ofre i gasskamrene i Auschwitz-Birkenau har i hovedsak ligget fast fra 1960.

Selv om Dahls tall på 800000 dreptede hadde vært riktig (hva de ikke er), ville det ikke hatt noen betydning for vår allmenne vurdering av den nazistiske utryddelsespolitikken. Molven tillegger meg en helt annen oppfatning: «Å telle lik i en debatt om Auschwitz har aldri angått Auschwitz eksistens i den allmenne bevissthet. Og å gjøre liktelling til et sivilisatorisk anliggende framfor noe, er å akademisere den allmenne bevisstheten» (Uth. O.-B.F.). I tillegg til å legge for dagen en utrolig smakløshet, tillegger han meg den diamentralt motsatte mening av hva jeg har hevdet. Dette viser igjen at Molven har et prekärt behov for å utbedre sine leseferdigheter.

Den utlegning Molven gjør av mine uttalelser om Europas forhold til den bosniske tragedie er om mulig enda mer graverende. Med basis i referat fra J. H. Landro i BT utlegger han min problemstilling slik: «Fure spør: kan massedrapene i Bosnia «forklares ved defekter i nasjonalsosialismeforskningen eller formidlingen av de nazi-historiske erfaringer?» I BTs referat står det imidlertid noe helt annet: «Aldeles betimelig tar Odd-Bjørn Fure opp vår *unfallenh*et overfor de massedrap og den etniske «rensning» som foregikk i Bosnia og Kroatia etter 1991» (Uth. O.-B.F.). Mitt problem var hvorfor verken den europeiske offentlighet eller de europeiske regje-

ringer viste engasjement eller disposisjoner til å ville stanse massemyrderiene. Jeg tok i denne sammenhengen overhodet ikke opp problemet om bakgrunnen og betingelsene for det barbare som kom til utførelse i Bosnia og Kroatia. Likevel utlegger Molven min oppfatning slik: «Manglende viten forklarer både unnfalleshet blant utenforstående, og ligger på aktørnivå til grunn for at grusomhetene kunne skje. Her gjøres Bosnia til en forskningsformidlingsfiasko».

Problemstillingen for mitt innlegg på debattmøte med Dahl på Studentsenteret, som Molven refererer til, var formulert av arrangørene: «Har ikke kunnskap om fortiden og historisk bevissthet betydning for å forhindre at historien gjentar seg? Har svakheter ved forskningen begrenset effekten av opplysningsprosjektet? Eller ligger problemet i selve formidlingen av forskningsresultatet til folket? «Etter å ha drøftet disse spørsmålene uttalte jeg følgende: «Jeg skal være ytterst forsiktig med å antyde enkle og uproblematisk sammenhenger mellom så kompliserte forhold som relasjonen mellom dominerende oppfatninger av nazismen og det manglende engasjement under massedrapene på Balkan. I den grad nazismeforståelsen har spilt en rolle, tror jeg den er beskjedent i forhold til andre faktorer». I fortsettelsen la jeg vekt på identifikasjonshorisonten, fiendebilder og rester av tradisjonell stor-

maktspolitikk som forklaring på unnfallesheten overfor tragedien på Balkan. Molven manipulerer her ett referat i BR og gir ellers et totalt forvrengt bilde av hva jeg uttalte på møtet.

Den tankefigur Molven opererer ut fra har åpenbart ikke intellektuelle redskaper til å skille mellom hva som faktisk står i en tekst og leserens egne fordommer og myter.

Det er dypt symptomatisk at Molven ikke nevnte forskningsetikk i sitt første innlegg og at han konsekvent søker å begrense betydningen av den i sitt siste. I begge innlegg bryter han de fundamentale normer for saklighet og etterrettelighet. Over hele det spekteret av temaer som han har behandlet, har han konsekvent tillagt meg meninger og oppfatninger som jeg ikke har eller har hevdet. Han mener å ha spesialinnsikt i «den konstruktivistiske siden ved forskerens modeller». Dersom det er denne «konstruktivismen» han har anvendt når han betinger seg rett til etter for godt befinnende å plante sine egne meningselementer inn i andres tekster, er det å håpe at «innsikten» blir begrenset til hans submiljø. Den tankefigur han representerer er innkapslet i flere lag av fordommer mot andre disipliner og den er preget av berøringsangst overfor alle former for empirisk virkelighet. I alle disse henseender tegner den en intellektuell regresjon.

med «Gosset» Sa i... ut.....

Det er ikke det minste navn tyr til kort- og hurtigtlesninger, slik som...

Byg. PLU-22-4-94

REISEHIVSAKSJING
Sogveken er resultatet av ein iddegang
had i Regionrådet for Nordhordland
Gulen, og Raegnhild Rand
den som
drag å lage for
I august og september skal det handle
om Håkon den gode, dramatisert
Johannes Heggland: «F
foster i Gul-

113425